

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THUẬN

**PHÂN TÍCH QUÁ TRÌNH
ĐÔ THỊ HÓA THÀNH PHỐ TUYÊN QUANG
GIAI ĐOẠN 2000 - 2010**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC ĐỊA LÝ

THÁI NGUYÊN - 2011

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THUẬN

**PHÂN TÍCH QUÁ TRÌNH
ĐÔ THỊ HÓA THÀNH PHỐ TUYÊN QUANG
GIAI ĐOẠN 2000 - 2010**

**Chuyên ngành: Địa lý học
Mã số: 60 31 95**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC ĐỊA LÝ

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN XUÂN TRƯỜNG

THÁI NGUYÊN - 2011

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực, chưa được sử dụng cho bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ, cung cấp tài liệu cho việc hoàn thành luận văn đều đã được cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trình bày trong luận văn này đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả

Nguyễn Thị Thuận

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian nghiên cứu, thực hiện đề tài này, tôi đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ của Ban Giám hiệu, Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, Sở Tài nguyên và Môi trường Tuyên Quang, Cục Thống kê Tuyên Quang, Phòng Thống kê Thành phố Tuyên Quang và các phòng ban khác thuộc UBND Thành phố Tuyên Quang; các thầy giáo, cô giáo, bạn bè, đồng nghiệp và gia đình.

Nhân dịp này tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

1. TS. Nguyễn Xuân Trường - Đại học Thái Nguyên, đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình hoàn thành Luận văn này.

2. Ban Giám hiệu, Khoa Sau đại học, Khoa Địa lý và các thầy giáo, cô giáo giảng dạy chuyên ngành của Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong quá trình học tập.

3. Cục Thống kê tỉnh Tuyên Quang, các cơ quan sở, ban, ngành tỉnh Tuyên Quang, cùng bạn bè đồng nghiệp và người thân đã quan tâm giúp đỡ và động viên tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Trong quá trình thực hiện đề tài luận văn, bản thân tôi đã có nhiều cố gắng nhưng không tránh khỏi những thiếu sót. Vì vậy, tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các thầy, cô và các bạn đồng nghiệp để đề tài luận văn được hoàn thiện hơn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2011

Học viên: Nguyễn Thị Thuận

(Khóa học 2009 - 2011)

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu đề tài.....	2
2.1. Trên thế giới.....	2
2.2. Tại Việt Nam	3
3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu	3
3.1. Mục tiêu.....	3
3.2. Nhiệm vụ	4
4. Giới hạn phạm vi nghiên cứu	4
5. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu đề tài	4
5.1. Quan điểm nghiên cứu.....	4
5.1.1. Quan điểm lãnh thổ.....	4
5.1.2. Quan điểm tổng hợp	4
5.1.3. Quan điểm lịch sử.....	5
5.1.4. Quan điểm kinh tế.....	5
5.1.5. Quan điểm phát triển bền vững	5
5.2. Phương pháp nghiên cứu	5
5.2.1. Phương pháp thu thập, phân tích, tổng hợp tài liệu.....	5
5.2.2. Phương pháp tính điểm.....	6
5.2.3. Phương pháp bản đồ, biểu đồ	6
5.2.4. Phương pháp khảo sát thực địa.....	6
5.2.5. Phương pháp dự báo	6
5.2.6. Phương pháp ứng dụng các phần mềm tin học	6
5.2.7. Phương pháp chuyên gia	6
6. Cấu trúc luận văn	7

PHẦN NỘI DUNG	8
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ ĐÔ THỊ HÓA	8
1.1. Cơ sở lý luận về đô thị hóa	8
1.1.1. Khái niệm, phân loại đô thị	8
1.1.2. Lý luận về đô thị hóa	11
1.1.3. Một số chỉ tiêu để phân loại và đánh giá mức độ đô thị hóa	18
1.1.4. Cách tính điểm đánh giá mức độ đô thị hóa	21
1.2. Thực tiễn đô thị hóa trên thế giới và Việt Nam, vùng Trung du miền núi Bắc Bộ và tỉnh Tuyên Quang	21
1.2.1. Một vài nét về đô thị hóa trên thế giới	21
1.2.2. Tình hình đô thị hóa ở Việt Nam	22
1.2.3. Đô thị hóa ở vùng Trung du miền núi Bắc Bộ và tỉnh Tuyên Quang	24
Tiểu kết chương 1	26
Chương 2. THỰC TRẠNG ĐÔ THỊ HÓA THÀNH PHỐ TUYÊN QUANG GIAI ĐOẠN 2000 - 2010	27
2.1. Lịch sử hình thành đô thị Tuyên Quang và các nhân tố chủ yếu ảnh hưởng đến đô thị hóa	27
2.1.1. Lịch sử hình thành và phát triển thành phố Tuyên Quang	27
2.1.2. Các nhân tố chủ yếu ảnh hưởng đến đô thị hóa	29
2.2. Thực trạng đô thị hóa TP Tuyên Quang giai đoạn 2000 - 2010	38
2.2.1. Thực trạng phát triển kinh tế đô thị	38
2.2.2. Phát triển hệ thống cơ sở hạ tầng kỹ thuật đô thị	42
2.2.3. Phát triển hệ thống cơ sở hạ tầng xã hội	47
2.2.4. Kiến trúc cảnh quan và quản lý đô thị	49
2.3. Những chuyển biến dân cư - lao động và sử dụng đất trong quá trình đô thị hóa thành phố Tuyên Quang	53
2.3.1. Chuyển biến về dân số, lao động và phân bố dân cư	53
2.3.2. Những thay đổi trong cơ cấu sử dụng đất đô thị	64
2.4. Tổng hợp các tiêu chuẩn phân loại đô thị thành phố Tuyên Quang	65
Tiểu kết chương 2	73

Chương 3. ĐỊNH HƯỚNG ĐÔ THỊ HÓA THÀNH PHỐ TUYÊN QUANG ĐẾN NĂM 2020 VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN	75
3.1. Định hướng đô thị hóa ở thành phố Tuyên Quang đến năm 2020.....	75
3.1.1. Căn cứ định hướng đô thị hóa ở thành phố Tuyên Quang đến năm 2020 và tầm nhìn đến 2030.....	75
3.1.2. Định hướng đô thị hóa thành phố Tuyên Quang đến năm 2020	82
3.2. Một số giải pháp thực hiện định hướng đô thị hóa ở thành phố Tuyên Quang.....	93
3.2.1. Về phát triển kinh tế, văn hóa xã hội.....	93
3.2.2. Về quy hoạch xây dựng, quản lý và phát triển đô thị.....	95
3.2.3. Các nhóm giải pháp khác.....	95
Tiểu kết chương 3	99
PHẦN KẾT LUẬN	103
TÀI LIỆU THAM KHẢO	107
PHỤ LỤC.	110

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1:	Một số thành phố vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ năm 2009.....	25
Bảng 2.1:	Kết cấu dân số theo dân tộc của thành phố Tuyên Quang năm 1999 và 2009	34
Bảng 2.2:	Lực lượng lao động qua đào tạo của TP Tuyên Quang năm 2009 ...	35
Bảng 2.3:	Giá trị sản xuất và tăng trưởng kinh tế TP Tuyên Quang giai đoạn 2000 - 2010.....	39
Bảng 2.4:	Cơ cấu các ngành kinh tế thành phố giai đoạn 2001-2010.....	41
Bảng 2.5:	Dân số trung bình năm 1999 - 2009 phân theo khu vực nội thị và ngoại thị của TP Tuyên Quang	53
Bảng 2.6:	Tỷ suất sinh, tỷ suất tử, tỷ xuất gia tăng dân số tự nhiên TP Tuyên Quang giai đoạn 1999 - 2009.....	54
Bảng 2.7:	Kết cấu dân số theo nhóm tuổi của TP Tuyên Quang 1999, 2009 ...	55
Bảng 2.8:	Tỷ số giới tính dân số TP. Tuyên Quang 1999 - 2009.....	56
Bảng 2.9:	Mật độ dân số TP Tuyên Quang giai đoạn 1999 - 2009	56
Bảng 2.10:	Diện tích, dân số và mật độ dân số theo các phường, xã TP Tuyên Quang năm 2009.....	58
Bảng 2.11:	Dân số trong từng nhóm hộ gia đình TP Tuyên Quang.....	62
Bảng 2.12:	So sánh tỷ lệ dân số trong từng nhóm hộ gia đình của TP Tuyên Quang với tỉnh và cả nước năm 2009.....	63
Bảng 2.13:	Cơ cấu lao động làm việc trong các ngành kinh tế của TP Tuyên Quang giai đoạn 2000 - 2020.....	63
Bảng 2.14:	Tỷ lệ lao động thất nghiệp của TP Tuyên Quang giai đoạn 2000 - 2010	64
Bảng 2.15:	Cơ cấu sử dụng đất của TP Tuyên Quang giai đoạn 2000 - 2010	65
Bảng 2.16:	Cơ cấu sử dụng đất TP Tuyên Quang giai đoạn 2000 - 2010.....	64
Bảng 2.17:	Cơ cấu sử dụng đất TP Tuyên Quang giai đoạn 2000 - 2010.....	65
Bảng 2.18:	Tổng hợp tiêu chí và điểm đánh giá mức độ đô thị hóa.....	66
Bảng 3.1:	Một số chỉ tiêu KT - XH thành phố Tuyên Quang đến năm 2020 ..	830

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1. Lược đồ vị trí thành phố Tuyên Quang trong mối liên hệ liên vùng	30
Hình 2.2: Bản đồ hành chính TP Tuyên Quang năm 2009	33
Hình 2.3: Tháp dân số thành phố Tuyên Quang năm 1999.....	54
Hình 2.4: Tháp dân số thành phố Tuyên Quang năm 2009.....	55
Hình 2.5: Lược đồ mật độ dân số thành phố Tuyên Quang năm 1999	57
Hình 2.6: Lược đồ mật độ dân số TB của TP Tuyên Quang năm 2009.....	59

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Viết đầy đủ	Chữ viết tắt	Viết đầy đủ
KT-XH	Kinh tế - xã hội	THCS	Trung học cơ sở
TP	Thành phố	THPT	Trung học phổ thông
ĐTH	Đô thị hóa	HTX	Hợp tác xã
CNH	Công nghiệp hóa	UBND	Ủy ban nhân dân
HĐH	Hiện đại hóa	NXB	Nhà xuất bản
CN-TCN	Công nghiệp - thủ công nghiệp	P (p)	Phường
KCN	Khu công nghiệp	X (x)	Xã
CN - XD	Công nghiệp - Xây dựng	GDP	Tổng sản phẩm quốc nội